

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTULAJOSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-térsora 1 korona

Nesze neked falusi jegyző!

Írta: Merei-Vajda Elemér dr.

A törvényellennek született Kuenkormányt azóta, hogy többsége van, kénytelenek vagyunk törvényesnek elismerni. Ugy áll a dolog, hogy előbb született a gyermek, vagyis a kormány és csak azután kapott apát: többséget.

Jól tudja ezt a kormány is, pártja is, meg a részeg illuziókból kijózanított ország is, de a többség, úgy látszik, mégis azt tartja, hogy nincsen semmi szégyenkezni valója. Pedig nagyon, nagyon szomorú dolog, mert kiünt, hogy a magyar választó közönségnek nagyobbik része megvesztegethető. Pénzzel, presszióval, hivattal, kitüntetésekkel.

Csodálatos a magyar ember! Gondolkozására nemes, cselekedeteiben lovasias, nemzeti jogait féltékenyen hirdető, becsületére, ezer éves alkotmányára büszke, — de amikor igazán meg kellene mutatnia erényeit, amikor a nemzeti jogokat, az ősi magyar becsületet, az ezer éves alkotmányt védenie kellene; amikor a legnagyobb szükség volna, hogy a nemzeti tartalommal bíró pártoknak adjon többséget; amikor legjobban kellene örködni azon, hogy jogainkból semmit el ne alkudjanak, alkotmányunkat vissza ne fejlesszék: akkor bécsi pénzért, anyagi előnyökért, rangért, címért eladja egyik legszebb, legbecsesebb politikai jogát: a szavazatát! Ezekért, meg a hatalomtól való félelemben, a hatalom fényében való sütkérezés kedvéért olyan pártoknak adott a nemzet többséget, a melyben semmi nemzeti tartalom nincsen, amely a régi magyar alkotmánynak élő tagadása és amely a törvényekben biztosított nemzeti jogokról való lemondásnak a megtestesülése.

És miért tette ezt a magyar nemzet? Talán azért, mert a koalíciós kormány rövid, nem is egész négy évi idő alatt nem tudta reparálni, amit a 40 esztendő szabadelvű uralom elaludott, elrontott? Türelmetlen a magyar! Pedig egy nemzet életében négy esztendő vajmi kevés.

Ujra, meg újra teljesedik hát a régi átok, a magyar átok! A nemzetnek a legnagyobb ellensége a saját fiai. Bécs pedig ismer bennünket, nagyon jól ismer. Egymásra uszította a pártokat és a veszekedést követő fásultságban, amikor már a híres „szalmaláng” kialudott, nyugodtan, biztosan, eredménytelően dolgozott. És nem elégedett meg a parlamenti többséggel, amely készséges vazallusként szállít neki katonát, adót, Dreadnoughtokat és közös bankot, hanem amióta a parlamentbe bevonult a „nemzeti” munkának mámorosan győzedelmes pártja, azóta a vármegyékre is kivetette a hálót!

A közelmúltban lefolyt megyebizottsági tagválasztások is vizsgálatlan képét mutatják a magyar nemtörődomségnek és mondjuk ki nyíltan: éheltelenségnek. Olyan kerületekben, ahol a szabadelvű korszakban semmi áron sem tudtak kormánypárti jelölteket beválasztani, ma majdnem egyhangú választások voltak a munkapárt javára. Még annak a választó közönségnek a nagy része is, amely a júniusi választásoknál ellenzéki képviselőjelöltrre adta a szavazatát, ma: amikor a munkapárti többség ténylegesen uralkodik — mintha valami lidércnyomás szállott volna rá — leszavazott — még hozzá titkosan — a főispán jelöltjeire és pedig részint a szabadelvű korszaknak legtipikusabb maradványaira, az ősi mameelukokra, nagy részben pedig közigazgatási tisztviselőkre, községi jegyzőkre és egyéb „gutgesinnt” férfiakra. Ilyen körülmények között persze az is természetes, hogy a volt koalíciós vezető férfiak között sokan vannak, akiket a nemes vármegyék ma már kibuktatnak az egyes albizottságokból is. Így állunk hát a vármegyén is! A Petur bánokat lassankint kerékbe török és nem kell hozzá valami nagy logika, hogy megfejthessük. minő lesz a közel jövőben a legtöbb vármegye autonómiájának a gyakorlása ilyen megyebizottságokkal.

Vagy talán akad majd olyan, bizottsági tagnak most választott jegyző, aki szembe mer szállani a „felülről” kapott „irányítással”? Akad tán közöttük olyan, aki egy törvénybe ütköző rendelet miatt rezisztál, vagy aki a megyegyűlésen bármely kérdésben is az ellenzék álláspontjára mer helyezkedni!?

A munkapárt tehát nemcsak a parlamentben, de a vármegyék hazaiában is többségre jutott, aminek következtése az, hogy amíg eddig, egyes kormányoknak törvénytelenségeivel szemben legalább a vármegyék nem voltak elnémithatók, addig most már a régi megyeházák sem veszedelmesek a Bécs akaratát szolgáló kormányra. Hiszen majd berendeli a főispán a mameelukokat. Nesze neked falusi jegyző! Próbáld meg egyszer és szavazz a hatalom ellen! Tudom Isten ott lesz másnap a főbiró „hivatalt vizsgálni” és jön annyiszor és addig, amíg csak nem talál — ha mindjárt helytelen okot is, a felüggasztésre.

Ilyen viszonyok mellett természetes aztán, hogy a jegyzőknek legnagyobb része — különös tisztelet a kivételeknek — jó kormánypárti kortes a választásokon, készséges szavazó a megyegyűléseken, mert tökéletesen ki van szolgáltatva a felsőbbségnek. De tessék csak a jegyzői állást megfelelő fizetéshez kötni, az előléptetés és fizetésemelkedés lehetőségét megadni, a jegyzőket minden kortesszolgálat alól a valóságban is felmenteni, politikai

jogaiknak minden befolyástól mentes gyakorlását megengedni, de viszont a jogi tudást igénylő magánmunkálatoktól és megyebizottsági tagságnak viselésétől eltiltani, mindjárt jobb lesz az ő helyzetük is, másképpen meg majd a községek dolga is, mindjárt jobb lesz valamivel az alsófoku közigazgatás is.

Nem államosítani kell, hanem le kell nyírni a közigazgatás fájának vad hajtásait, hogy egészségesebb legyen az egész fa és ezzel egészségesebb legyen az egész közelet is. És ha majd a választó közönség látja, hogy a hivatalokban ülő emberek tartózkodnak a korteskedéstől, a presszió gyakorlásától, ha főispáni és főbirói parancsra nem kell majd a jegyzőnek beteregni a polgárságot a szavazáshoz, akkor majd talán észre tér a magyar. Hiszen a szégyen-pénzt is csak azért fogadta el, mert látta, hogy annak el nem fogadása esetén egyéb kár is éri, ha nem szavaz a kormány jelöltjére. Ha majd nem lesz hivatalos presszió, pénz meg pálinka és mégis többséget kap a munkapárt, akkor majd elismerjük, hogy az ország valóban a lemondás politikáját helyesli, de addig — „soha”!

Szomorú, megdöbbentő, hogy ez a büszke nép, a magyar ember, aki egy görbe nézésért, egy rossz szóért sokszor az életét is kockára teszi, annyira elfásult és fásultságában annyira megtévedett, hogy hitvány pénzért, anyagi előnyökért, hiúságának a legyeztetéséért legszentebb, legdrágább kincsét: politikai hitvallását is eladta, ezeréves alkotmányát nem tekintette, hanem rohant vakon a bécsi Hydrának karjai közé.

Nem is segít ezen más, mint valami óriási arcücsapása az alkotmánynak Bécs részéről. Akkor talán majd a magyar is észre tér és visszaköveteli ősi jussát. Mert nem becstelen a magyar, csak hiu és könnyelmű!

Ha igazán nagy lesz a veszedelem, újra megacélosodnak izmai és akkor a vármegyék majd nem a főispánok diktálta módon, hanem ősi erényeiknek a fentartásával, a parlament pedig nem a közös banknak, a létszámemelésnek és a hadügyi költségeknek szolgalmódon való megszavazásával, hanem törvényekben biztosított jogainknak nyomatekos követelésével és tokozatos kivívásával, az egységes független magyar nemzeti állam kiépítésével szerzik vissza a nemzetnek, nem a koalíció idején, hanem ebben az utolsó esztendőben csakugyan elhomályosult — régi „prestiget”.

— **Kötbérhez való jog.** Az a fél, ki maga is késedelmes és aki a másik fél késelmét a maga javára felhasználva, a folyamathatban lévő munkán a bevezést gátló módosításokat tétel: a késedelmes teljesítés esetére kikötött kötbérhez való jogát elveszti. (Curia 1911. január 12. 768—910. sz.)

Az iparos zaklatása.

Nagyérdekű és messzekiható közleményt olvasunk a Budapesti Hírlap közelebbi számában. Ebhez hasonló keserves panaszkodással telt cikkely van előttünk Székelyudvarhelyről is, a melyben a vasárnap délelőtti iparostanoncoktatás ellen foglaltatnak észrevételek. Mielőtt azonban e cikkelyt közölnök, jónak látjuk a B. H. figyelemre érdemes felszólalását szóról-szóra reprodukálni, mivel az mindenütt aktuális.

Régóta panasolja a közvélemény, — írja a nevezett lap — hogy a kihágási törvényeket tulságos szigoruan kezelik. Az iparos munkaidejét, csekély anyagi erejét, a legkisebb hibázás annyira igénybe veszi, hogy az elszenvedett kárt hónapokig nem heverí ki.

Az a statisztikai anyag, a melyet Franciaország igazságügyi kormányának jelentése ad közre és a melyel a Közgazdasági Értesítő legújabb száma foglalkozik, azt mutatja, hogy iparos közönségünknek van oka panasza. A különböző kihágási ügyekben kiszabott pénzbüntetés nyolcvan százaléka alul marad husz frankon és tíz százaléka még a négy frankot sem éri el. Hogy a megbüntetett jogérzetét kielégíti és megnyugtatta ez ítélet, kitűnik abból, hogy háromnegyed része a feleknek nem felel. Pontos statisztika a kihágási bíráskodásról még nincs ugyan nálunk, de Dános Árpád dr a Közgazdasági Értesítőben megjelent cikkében, a rendelkezésére álló hivatalos adatokkal megállapítja, hogy a kihágási ügyek nagy többségében a kiszabott büntetés a 40 koronát is eléri. Az első fokú ítéleteknek alig néhány százaléka emelkedik jogerőre, mire pedig másfél-két esztendő múlva jogerőssé válik: a legnagyobb része be nem hajtható. Ezek a számok azt bizonyítják, hogy az ítélet megnyugvást nem kelt, a fél súlyosnak és igazságtalannak érezi, minden erejével tiltakozik ellene. Ezek az átlagos számok arról is beszélnek, hogy vagy a törvényekben, vagy végrehajtásukban hiba van. Lehet, hogy mind a kettőben. Ha egy iparost például elítélnek hatvan koronára, azért — konkrét esetet említünk — mert az inasa vasárnap az iskolában nem jelentkezett s semmi sem szolgálhat mentéségül: hibás a törvény is.

A mester elküldi az inast, ez pedig játszani megy: a mester a törvény értelmezése szerint kihágást követ el és hatvan korona büntetést fizet. Ez lehetetlen állapot. Teljes héti dolgozzék a kisiparos azért, hogy a fiu pajkosságáért büntetést fizessen: méltánytalan követelés. Ezt az esetet csak a példa okaért említettük, Említhetnénk még ilyen tömördeket. Legtöbbször akaratlanul elkövetett, apró mulasztásokról van szó; vagy a nagyobb foku elfoglaltság miatt késik egy-két napot némely rendszabály végrehajtása. Régtől szigorú büntetéssel kezdeni, mely a szegény iparost elkeseríti: ellenkezik a modern igazságszolgáltatás szellemével. A bíró elé idézésnek, szép szóval való megintésnek legtöbbször meg volna a hatása. Hátra van még a dorgálás s ha ez sem segít, akkor kellene következnie a kisebb pénzbüntetésnek. Milyen nagy és fölösleges munkától szabadulna meg ekként a közigazgatás. S hány becsületes ember menekülne meg a tépelődéstől, hogy a nagy bírságot, ha másként nem képes, kölcsönből kifizesse-e, vagy először életében — átlépje a börtön küszöbét?

Mindez sok munkapazarlásba, sok pénzbe kerül a magyar államnak, s a kívánt cél helyett éppen ellentétes eredményt ér el. A rend iránt való érzék helyett a közömbös séget sőt fásultságot terjeszti az iparosság között és alássa az önérzetet, az igazság-

ban való hitet. Kívánatos volna, hogy a kereskedelemügyi miniszter nálunk is statisztikát készíttetne a kihágási bíráskodásról, hogy ennek alapján megtehesse intézkedéseit.

Demokratikus közoktatás.

Irta: Sarud György ref. főgymn. tanár.

E címen 1911 február folyamán hagyja el a sajtót m. e. 5 nyomtatott ivre terjedő tanulmányom, melyben a gymnasium álláspontjáról szemlélet tartok közoktatási intézményeinken s arra a következtetésre jutok, hogy míg gymnasiumunk a legdemokratikusabb iskoláink, mert kepe mindenki előtt nyitva állnak, szakiskoláink, bár többnyire a legújabb korban, a 18—19. században keletkeztek, a legfeudalisabb közintézetek a világon, az alsóbb fokból a középsőbe, innen a főiskolába, akadémiára semmi módon, se megfeszített szorgalommal, se hatalmas pártfogással nem engedik a feljebb lépést; aki gazdasági akadémiára, erdészeti, bányászati, állatorvosi főiskolára, műegyetemre akar jutni, ép u y kénytelen gymnasiumot végezni, mint aki papi, ügyvédi, orvosi, tanári pályára készül.

Sopánkodunk aztán a gymnasiumok zsufoltságán; összecivakodunk a drágaságon, hogy azért van-e, mert sok a pénz a világon, de kevés a termény, vagy azért, mert keveset termelünk, de sok a közvetítőnk? Mintha valakit egy terembe csuknának, amelynek a kulcsát eldugják, — s aztán nagy képpel tanakodnak az esetről, hogy akik bent vannak, voltaképpen milyen okos dolgot művelhetnek, — játszhatnak bujósckát, kinézhetnek az ablakon, összeszámolhatják a járó-kelők lép-teit, megfigyelhetik a pókháló szövését, versenyt vadászhatnak legyekre s b., stb., stb., azt azonban nem akarják elérteni, hogy a szoba becsukva börtön; hogy a szobában szabadon akarunk ki s bejárni, nyugodni, vagy zivatar elől megvonulni, de az élet, a tenni való nem a négy fal között, hanem kint a szabadban vár reánk.

Engedjék megtanulnunk a többet terelés titkát; ne zárják el a nép százezerei előtt műszaki ismeretek útját, ne kényszerítsenek mindenkit a gymnasiumba, hanem engedjék följebb lépni a maga szakiskolájában, akkor nem lesz a gymnasiumba zsufoltság, nem lesz a mezőgazdasági terményekben hiány, ipari cikkekben behozatal, vámpolitikában kizsákmányolás!

Értéktelen jelszó, hogy a gymnasium a „vezető osztályok“ számára szükséges általános ismereteket nyújtja, mert a gymnasiumot és reáliskolát az első osztályba beiratkozottaknak legfőljebb egy ötöde végzi el s ezek kerülnek egyetemre, főiskolákra; ezekből lesznek a társadalom vezetői! 17—18000 főiskolai tanuló, majdnem két millió elemi iskolai tanuló!

Hat új egyetemért vetélkedünk, mikor a 2 millió elemi iskolai tanuló semmi sem lehet, legfőljebb cseléd, mester, legény, három évig katona, hacsak nem tesz a gymnasiumban, illetve reáliskolában, ami már majdnem egyet jelent, érettségi vizsgát, de 1sten ments, hogy még a gymnasista is valamire vigye termelő pályán, ha az érettségi előtt kitalálna lépni s olyan életpályán előre haladni, ahol minél hamarabb adnak kenyeret; ő is megtapasztalja, hogy nem egy százaléka van a 99-ért, hanem 99 százaléka az egyért; érettségi nélkül nem lesz társasági ember, egy éves önkéntes, hanem szinte csak cseléd, altiszt, segéd stb.

Vizsgálódásom arról győzött meg, hogy iskolaügyünkben nem a gymnasiumban van a hiba, az érettségivel sem, a zsufoltságban se, hanem a szakiskolában, mezőgazdasági, ipari, kereskedelmiekben egyaránt, hogy nem engedik meg a följebb lépést az alsóbb tagozatból a középsőbe, innen a felsőbe; hogy ennél fogva ezeket kell megtermékenyíteni a

demokratizmus szellemével s egy csú pársra eligazodik minden; elül a vásári civakodás zaja, érettségiről, zsufoltságról, minősítési törvényről, három éves katonai szolgálatról, drágaságról, protekcióról, gyarmati kiuzsorázásról stb. stb.

Midőn így számom vettem, milyen iskoláink vannak és milyeneknek kellene lenni, tanulóknak és tanítató szülőknak kulcsot adok a kezökbe, mellyel a rejtélyes zárat megnyithatják, a boldogulás útját megtalálhatják s mi a fő, nem fognak bugdácsozni, kísérletezni a pályaváltással; nem szorulnak a hatalmasok pártfogására egy kis állás-kéért, hanem megtanulnak járni a maguk lábán, boldogulni a maguk erejéből; nemcsak százakat takarítanak így meg a tanulás éve alatt, hanem ami többet ér, kiválaszthatják az életpályát, melyen tehetségeiket legjobban érvényesíthetik.

Hogyan és mi módon, épen azt fejtegetem tanulmányomban, hivatalos adatok egybevetéséből.

Javaslataim már a tanügyi hatóságok előtt vannak; hogy mielőbb meg is valósuljanak, a társadalom támogatására van szükségem. Ezt kérem mindenek előtt, a figyelmet, az érdeklődést olyan kérdések iránt, melyek megoldása millió és millió ember érdekét érinti a legközelebről s nem annyira pénzkérdés, mint jóakaraton mulik.

Ha sokan, lehetőleg mindenki, akire tartozik, sürgeti azoknak a problémáknak elintézését, melyeket fölvettem, kétségtelenül meg is fognak valósulni.

A munka ára egy korona, melyet vagy címére tessék utaltatni, vagy, ha kényelmesebb, utánvétellel megrendelni nálam a munkát.

A munka február végén jelenik meg s akkor megkezdem expedálását is. A megrendelést tehát tessék megtenni legkésőbb március 1 ig, mert csak korlátozott számú példánnyal rendelkezem. Mivel az elárutással senkit sem bízom meg, a munkát csak nálam lehet megrendelni. Pápa Jókai-u. 96. sz.

HIREK.

— **A kénosi öreg jegyző** Sándor Mózes bátyánk, a kénosi öreg jegyző, nyugalomba vonult. Sok hasznos szolgálatot tett a köréhez tartozó községeknek és a faluk aprajánagyja, mint az édes atyját úgy szerette. Puritán jellemű, igazi székely jegyző volt. Mai napig is fehér posztó nadrágot visel Székely voltát ez egyszerű öltözkedésében is dokumentálni ohajtván. Minap az oklándi járás jegyzői igen szép és népes ünnepséget tartottak Sándor Mózes házában abbol az alkalomból, hogy az öreg ur kivált az aktív jegyzők gárdájából s a kényelmesebb és függetlenebb nyugdíjas állapotba jutott. Az ünnepségen résztvettek az oklándi járási jegyzők igen sokan, továbbá Szabady Tivadar főszolgabíró, Tamás Péter tb. főszolgabíró, Gálffy István várm. jegyzői egyleti elnök és a környékbeli intelligencia nagy számmal. Az ünnepség igen kedélyesen és vígan folyt a késő éjjeli órákig. Az ünnepség alkalmából táviratilag üdvözltek a vármegye fő- és alispánját.

— **Csulak Lajos székfoglalója.** Csulak Lajos neve nem ismeretlen a „Székely-Udvarhely“ olvasói előtt sem. Az igazi székely góbéóságok írója, sok derült órát szerzett dolgozataival. Csulak Lajos brassói állami elemi iskolai igazgató-tanítót az Erdélyi Irodalmi Társaság rendes tagjának választotta és székfoglalóját ma (vasárnap) tartja meg Kolozs-várt, a Társaság felolvasó ülésén, mely alkalommal egy elbeszélését fogja felolvasni.

— **A községi takarékpénztár.** Ilyenkor, a takarékpénztárak zárszámadásainak és mérlegeinek nyilvánosságra hozatala alkalmából,

mindig eszünkbe jut a községi takarékpénztár hiánya, mely miatt Székelyudvarhely város háztartását évenként tekintélyes összegű károsodás éri, közterheket viselő polgárságunkat pedig ugyanannyi pótdadó súlya nyomja. Hát még ezen kívül mennyi másodlagos hátránya van annak, hogy a városi takarékpénztár felállítása késik! . . . Milyen szerencsés az a 10—12 város vagy község, mely évenként oly figyelmet érdemlő összegeket kap takarékpénztára után. Így pl. Nagykörs községi takarékpénztára a lefolyt évben 303.507 K alap- és tartaléktöke mellett 84.398 korona 14 fillér tiszta nyereséget ért el. Ebből az összegből levonva az alapszabályszerű jutalékokat, 71.222 korona áll a város közönségének rendelkezésére. Ez az összeg a város közkiadásainak fedezésére szolgál. Ez minden ékesszólásnál szebben beszél. Aki a város előmenetelét igazán szíven viseli, nem tehet jobbat, minthogy a székelyudvarhelyi városi takarékpénztár felállítása érdekében munkálkodik. Ilyesmít csináljon, ilyesmihöz eszközölje ki a kormány engedélyét, illetve az elfogadásra váró alapszabályok jóváhagyását nagyhatalmu főispán ur. Ez előtt kalapot emelünk és nevét örökre bevéselti vele városunk történetébe. . . . Ez aztán igazi nemzeti munka volna s ha ilyesmikről rhatnánk, magunk is készsággal munkapártoló lennénk — még pedig ingyen, városunk szeretetéből. . . .

— **Szabad lyceum** Az ipari munkások szabad liceumán a 7-ik előadás! mult vasárnap délután a róm. kath. főgymnasium fizikai termében 94 hallgató előtt Lukhaub Gyula dr. rk. főgymnasiumi tanár tartotta „Az egyszerű gépekről”. A kísérlet magyarázó előadást a hallgató közönség nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta, s előadót élénken megéljenzte. Kökösi Albert iparos ifju Petőfinek „A hazáról” c. költeményét szavalta odaadással, hangulatosan. A hallgatóság köszönetét előadónak és elismerését szavalónak Gyerkes Mihály biz. jegyző fejezte ki. A Hymnusszal kezdődött előadás most is mint rendesen a Szózat lelkes énekklésével végződött. Ma délután 2 órakor a Polgárikör nagytermében Dr. Válcensik Ferenc városunk országgyűlési képviselője tart előadást.

— **Erdélyrészi orsz. kirakóvásárok.** Február 21-én Nagysink, 22-én Kiskend, Nagyborosnyó, 23-án Sepsiszentgyörgy, 24-én Borsá, Gyergyóalfalu, Köröspatak, Nyárádszereda, Szék, Székelykeresztúr, Szerdahely, 28-án Felvincz. — Március 1-én *Homoróddaróc*, Dicsősésmárton, Lekencze, 2-án Dés, *Székelyudvarhely*, Zilah, 3-án Alsóvenicze, Brálya, Szilágynagyfalva.

— **Kálvin-estély.** A székelyudvarhelyi ref. egyházközség folyó hó 19-én d. u. 5 órakor tartja IV. Kálvin estélyét a következő műsorral: 1. Gyülekezeti ének. 2. Szaval: Rájner Juliska. 3. Ének: Mihálovics Béláné, harmoniumon kíséri Kertész Albertné. 4. Felolvas: Bene Lajos. 5. Svendsen „Romanci” vonós négyes, előadja az áll. főreáliskola zene kara. 6. Szaval: Fosztó György VIII. g. t. 7. Elnöki zárszó. 8. Gyülekezeti ének. A belépés ingyenes, kegyes adományok a jótékony cél érdekében köszönettel fogadtnak. Az estély rendezői: Ferenczi Istvánné és Csép Emma.

— **Jegyzői közgyűlés** E hó 15-én tartotta az udvarhelymegyei községi s körjegyzők egyet közgyűlését, melyen a tagok az eddig tapasztaltaknál számokban jelentek meg. A gyűlés tárgyai között legfontosabb volt az, mely a jegyzők nyugdíjába a lakbért (600 K) is beszámítani célozta. Hosszas vita folytán kialakult vélemények oda konkludáltak, hogy a nyugdíj szabályrendelet módosítása végett ez irányban kérés adatott be a törvényhatóságához. A gyűlés végén a tisztújítás történt meg, a melynek egyhangú eredménye volt az, hogy elnöknek Gálffy István, alelnöknek Dr. Koncz János, jegyzőnek Csomor Gábor és pénztárnoknak Osváth Áron választották meg. Ezután közbejött volt, melyen a vármegyei tisztviselők szép számmal képviseltettek.

— **Közgyűlési kiküldöttek választása.** A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztárnak az alkalmazottak sorából választott közgyűlési kiküldötteinek választását az állami Hivatal tudvalevőleg — megsemmisítette. Az új választás e hó 26-án (vasárnap) reggel 9 órától legalább déli 12 óráig Székelyudvarhelyt a pénztár helyiségébe, Székelykeresztúron a Bálint Dániel és Parajdon a közbirtokosság nagytermébe van kitűzve. Minden egyes alkalmazottnak érdekében áll, hogy szavazatát gyakorolja és így a választásnál befolyását érvényesítse. A munkásság intéző bizottsága e végett lelkes felhívást bocsátott ki és arra kéri a tagokat, hogy az ő szavazó-lapját juttassák mindenütt a választási bizottsághoz s ezzel tegyék lehetővé azt, hogy önmaguk intézzék saját ügyüket. Egyben arra kéri munkás testvéreiket, hogy a munkaadók engedélyét eszközöljék ki a tanoncoknak kellő időben való leszavaztatására és hassanak oda, hogy ők is a rózsaszínű listával okvetlenül leszavazzanak, s tagsági könyvecskéjüket magukkal vigyék. Felhívásukat így fejezik be: Minden egyes szavazatra égetően szükség van, ha győzni akarunk. . . . Ugy áld meg mindnyájunkat a Teremtő, ha testvéri szeretettel összetartunk és magunk sorsát legalább ott, ahol fölünk függ, önmagunk javára magunk intézzük!

— **A székelyföldi kamara ülése.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara pénteken (e hó 17-én) Maros-Vásárhelyt teljes ülést tartott, a melyen Udvarhelyvármegye alispánjának a lőfegyverek és lőszer használatának korlátozása, valamint a robbanó anyagok árusításáról és használatának ellenőrzéséről küldött megkereséseit is tárgyalták.

— **Rosszul sikerült mulatsága** volt Szöcs István zetelaki lakosnak, aki fenyegeti születésülvén. haza rándult a patriába mulatni. E közben az utcán áldogáltak és egy arra haladó kocsirol — ismeretlen tettes — realított. Szerencsére könnyebb sebesülést kapott, a melyből a közokrházban ápolják.

— **Szolgálat tartama alatt kiérdemelt díjak.** A szolgálat tartama alatt kiérdemelt díjakat az alkalmazott a szolgálati viszony megszűnése után is követelni jogosult, ha csak a felek közt ellenkező megállapodás nem létesült. Az alkalmazottnak tehát — kinek szolgálati fejében az általa kötött ügyetek után jutalék biztosított — a szolgálati viszony tartama alatt kötött, de annak megszűnése után foganaliba ment ügyetek után járó jutalékra is igénye van. (Curia 1910. dec. 15. 614—910. sz.)

— **Mezőgazdasági házi-ipari gépek.** A földmivélsügyi miniszter ujabban azokon a helyeken, hol a mezőgazdasági házi-iparosok tömörülnek, házi-ipari gépek vételére állami segítséget ad. Nálunk is a Gazdakörök és Szövetkezetek körében lehetne valamelyes házi-ipari készítményeket folytatni s azok készítéséhez gépsegítségért folyamodni.

— **Megbicskálták,** sőt rá is löttek Ilyés András székelypálfalvi lakosra Vajda Lőrinc András és Sófálvi Dénes falusfelei. Súlyosabb sérülésével most a vármegyei közokrházban ápolják.

— **Nikotin mint idegméreg.** A nikotinnak a gyermeki szervezetre gyakorolt káros hatásáról cikkeznek most a német lapok. Az amsterdám elmeagyógyintézetben egy 13 éves fiút ápolnak, aki valamelyik dohánygyárban dolgozott s naponként 15—20 szivart szivott el. Ebbe természetesen hamar belebetegedett, álmatlanságban szenvedett, síró- és ideggörcsöket kapott, hallucinációi voltak, majd pedig az elmezavar tünetei mutatkoztak rajta. A klinikai vizsgálat megállapította, hogy a 13 éves fiú idegrendszerét a nikotinmérgezés teljesen tönkretette. Ebből az alkalomból kifolyólag most megint energikusan követelik a tanferfiaktól és szülöktől, hogy tilták el a fejletlen szervezetű gyermekeket a dohányzástól.

— **A hernyó és a cserebogár kötelező irtása.** Serényi Béla gróf földmivélsügyi miniszter körrendeletet intézett valamennyi törvényhatóságához, a melyben elrendeli, hogy legkésőbb február 28-ig a leglátásabb körben hirdessék a hernyó, vértetű és cserebogár irtásának kötelezettségét; valamint elrendeli azt is, hogy az alsófoku hatóságok e részben való teendőinek szabatos végrehajtásának megtörténtét legkésőbb március 15-ig ellenőrizzék s ennek megtörténtéről a miniszterhez haladéktalanul jelentést tegyenek. A körrendeletnek, mely bírság kirovásával fenyegeti meg a mulasztókat, az a magyarázata, hogy az alsófoku hatóságok még mindig nem elég szigoruan hajlják végre a mezőrendőrségre vonatkozó törvény szakaszait, mert a községi előjáróságok a mulasztókka szemben nem járnak el a kellő szigorúsággal.

Közönség köréből.*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

B. lapja folyó évi 13-ik számában megjelent és személyemmel foglalkozó „Kárba vesztett államsegély” c. közleménnyel kapcsolatban az olvasó közönség megfelelő tájékoztatása céljából, kötelességemnek tartom közölni, hogy a Dombóvári Kelemen ur által ismételt szelöltetett rágalmaszások miatt a megtörtént lépéseket az illetékes bíróságnál már régebb megtettem.

Rugonfalva, 1911. febr. 16.

Tisztelettel:

Jeddi Tamás.

* E rovatban helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak a beküldő felelősségére. Szerk.

Udvarhelyvármegye Nemes Családjai. Szerkesztette: Palmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható; Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat tartalmaz.

FIGYELEM!
„AIDA” VERGE és „BLUE STAR” CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.
 :- ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL! :-

4. oldal.

Meghívó

az „Első Székely Hazi-ipari Országos Szövetkezet” rendkívüli közgyűlésére, mely Székelyudvarhelyen 1911 évi március hó 15-én délután 2 órákor lesz megtartva Kassuth-utca 40. szám alatt.

TÁRGY.

1. A lemondó elnök, felügyelőbizottsági tagok és második ügyvezetőigazgató helyeinek választás utján való betöltése.

2. Intézkedés a tagok által jegyzettüzet részek beszédése és a folyó ügyek rendezése iránt.

Székelyudvarhelyt 1911 febr. 16.
Az Igazgatóság

Ovadék-képes pénzbeszedőt és eladót

keres Székelyudvarhely részére *Singer Co. varrógép-részvénytársaság* Segesvárt Ajánlatok írásban vagy személyesen a cég segesvári üzletében adandók be.

Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatol: **Barkóczy Albert**, vendéglős.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Kereskedelmi végzett lány állást keres. Címe a lap kiadóhivatalában.

Kiadó lakások

Székelyudvarhelyt, Bálint-utca 24. sz. a belsőség a rajta levő épületekkel és veteményes kerttel 1911. évi április 24-től több évre kiadó.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 52. sz. alatt 2 szoba, konyha, kamara és pince 1911. április 24-től több évre kiadó.

Mind a kétlakásra nézve értekezhetni lehet Kossuth-u. 50. sz. alatt.

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Garcis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

Gyertyán, bükk-, jávor- és nyárfát

egy tönk, mint nagy hasab alakban — bogos rész nélkül — ölben és szekerenként veszünk: **Márton János és fiai** kaptafa stb készítő ipar telepe Székelyudvarhelyt, Bálint-utca.

Szám: 452—1911. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. Igazságügyminiszter 1906 évi július 6-án 14114. sz. alatt elrendelte, hogy az oklándi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatósághoz tartozó **Telekfalva** község telekkönyveiben fölve mind azon ingatlanokról, amelyekre az 1886. XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak és az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítései is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése elleneben ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis **1911. évi augusztus 26** napjáig bezarólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. hogy mindazok akik az első és második pontban körülírt eseteken kívül ez eljárás és az ennek történt bejegyzések által előbb nyert nyilvántartási jogukat bármely irányban serte velük — ideértve azokat is akik tulajdonog arányának az 1889. XXXVIII.

Ennélfogva felhivatnak:

1. mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatti jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel:

2. mindazok akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t. c. 15-18. és az 1889. XXXVIII. t. c. 5. 6. 7. és 8. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azok' tal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a helyeg es illeték elengedési kedvezménytől is elesnek; és

3. azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvántartásilag bejegyezve, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmeznek, illetve, hogy a törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesében a helyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság.

Oklánd, 1911. február 6. án.

Kelemen Kálmán s. k. kir. albiró

A kiadmány hiteleül:

Szeles Félix,

kir. tkvezető, h. jb. irnok.

522—1910. tkvi. szám.

Hirdetmény.

Felsőrákos községre nézve az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbitése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a pontjában foglalt kiegészítései is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a b. pontja alapján történt törlesztések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlesztési keresetüket hat hónap alatt, vagyis **1911. évi augusztus hó 26 napjáig** bezarólag a telekkönyvi hatósághoz

nyújtják be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlesztési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvántartási jogot szerzett hatványára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok akik az 1886. XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak és az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítései is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése elleneben ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis **1911. évi augusztus 26** napjáig bezarólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. hogy mindazok akik az első és második pontban körülírt eseteken kívül ez eljárás és az ennek történt bejegyzések által előbb nyert nyilvántartási jogukat bármely irányban serte velük — ideértve azokat is akik tulajdonog arányának az 1889. XXXVIII.

t. c. 16 §-a alapján történt bejegyzést sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kervenytüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis **1911. évi augusztus 26** ig bezarólag nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmultaután az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes utján s csak az időközben nyilvántartási jogokat szerzett harmadik személyek jogának sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat alkak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótolólag benyújtanak az eredetiekkel tkvi hatóság nál átvehetik.

A kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóság.

Oklánd 1911. évi február 10-én.

Kelemen, s. k. albiró.

A kiadmány hiteleül

Szeles Félix,

kir. tkvezető h. jb. irnok.

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógmód: tifusz, kolera, toroklob, rühl, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, számarhurut, agy-, tüdő-, sziv-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. el-

len. Irta: **DERZSI JÓZSEF**. Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

.. 3 korona. Kapható: ..

Betegn Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

A múlt a múlté, a jelen és a jövő a

Smith-Bros írógépe!

Kérjen prospektust

FARAGÓ TESTVÉREK

.. kizárólagos elárusítóktól ..

Budapest, V., Nador-utca 17. sz

„Mi-i-t?” — Papa megengedte! Hisz' valódi **Jacobi**-féle **Antinicotin** cigarettahüvelyek fadobozban!

Vigyázzon! Csakis a „JACOBI” jelzéssel valódi! Minden fadoboz érdekes Röntgen-képeket tartalmaz.

Betegn Pál villam-motors könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.